

Otázka: Mezinárodní ekonomické integrace

Předmět: Ekonomie

Přidal(a): Vrr

Mezinárodní ekonomická integrace

Pod pojmem integrace si lze představit vzájemné propojování, sjednocování jednotlivých ekonomik států do větších celků, větších nadnárodních integračních seskupení.

Mezinárodní integrace může mít v zásadě dvě podoby:

- **federalistickou** - státy se sjednotí politicky a pak následuje ekonomická integrace po politické. Tento proces byl typický pro USA.
- **funkcionalistickou** - státy se propojují nejdříve v oblasti ekonomické, následně pak v politické oblasti, což je završením tohoto integračního procesu. Tuto cestu zvolila Evropa - Evropská unie.

Výhody mez. ek. integrace: rozšiřuje se trh /sortiment zboží a služeb/, zvyšuje se objem výroby a snižují se tak náklady, zvyšuje se technická úroveň a kvalita výrobků, zvyšuje se konkurenceschopnost prodeje a je možné využít tzv. „komparativních výhod“ jednotlivých států.

Stupně mezinárodní ekonomické integrace

1. **Pásmo volného obchodu** - odstraněna cla mezi státy - např. to byla „CEFTA“ - Středoevropská zóna volného obchodu, NAFTA - Severoamerická zóna volného obchodu
2. **Celní unie** - odstraněna cla + společná celní politika vůči 3. zemím
3. **Společný trh** (celní unie + volný pohyb výrobních faktorů, tj. zboží, služeb, kapitálu a lidí) - jde o jednotný vnitřní trh (JVT)
4. **Hospodářská unie** (společný trh + harmonizace národních ekonomik)
5. **Úplná ekonomická unie** (hospodářská unie + politická integrace a společná měna) - na této cestě a tomto stupni je též nyní EU

EVROPSKÁ UNIE

Jde o funkcionalistické integrační seskupení evropských států - tyto státy nejprve začaly spolupracovat v oblastech hospodářství. Jde o společenství v současné době 27 evropských států, které spolupracují v hospodářské a politické oblasti a tato spolupráce je pro ně výhodná. Svým občanům EU se snaží zajistit trvalý mír, stabilitu a prosperitu. Jejím posláním je stálý a harmonický rozvoj.

EU je jedinečná tím, že jednotlivé členské státy se rozhodly vzájemně sdílet velkou část svých národních kompetencí, které jsou nyní rozhodovány společně na evropské úrovni a uplatňují se stejně v každé členské zemi. Tak velké sdílení národní suverenity jaké existuje uvnitř EU, je ve světě ojedinělé, jelikož národní suverenity je tradičně považována za jednu ze základních vlastností nezávislých států.

Hlavní důvody evropské integrace po 2. světové válce

- obnovení válkou zničené evropské ekonomiky a zajištění míru v Evropě

- účast při rozhodování o budoucí Evropě
- kontrola nad zbrojním průmyslem
- rozšíření trhů a posílení konkurenceschopnosti - zejména vůči USA, Japonsku a jihových. Asii

ČLENSTVÍ v EU

1952 - ESUO - Německo, Francie, Itálie a země Beneluxu /6 zakladatelských států/

1973 - 1. rozšíření - o Velkou Británii, Irsko a Dánsko

1981 - 2. rozšíření - o Řecko

1986 - 3. rozšíření - Španělsko a Portugalsko /2. a 3. rozšíření mají charakter jižního rozšíření/

1995 - 4. rozšíření - o Finsko, Rakousko, Švédsko

2004 - 5. rozšíření - o 10 států - **ČR**, SR, Slovinsko, Polsko, Maďarsko, Lotyšsko, Litevsko, Estonsko, Kypr /řecká část/, Malta

2007 - 6. rozšíření o Bulharsko a Rumunsko

Čekatelé - Turecko /od r. 1999 kandidátem - brzdou je neplnění politických kritérií

Historie vzniku EU

50. léta 20. století

Hlavním autorem myšlenky jednotného evropského trhu byl bývalý francouzský ministr

zahraničních věcí **Robert Schuman**, který navrhl dne **9. 5. 1950** tzv. **Schumanovu evropskou deklaraci** ostatním evropským státům. Proto je den **9. květen** považován v EU za **Den Evropy**.

Dalším významným francouzským ideologem evropské integrace je Jean Monet, podle něho se nazývá 1. integrační seskupení - ESUO = „Montánní unie“.

Kořeny vzniku Evropské unie sahají právě do 50. let 20. století - poválečného období, kdy se začala postupně Evropa sjednocovat, ale nejprve do 3 samostatných integračních ekonomických seskupení, která se dále vyvíjela.

1951 - podpis „**Pařížské smlouvy**“ o založení **Evropského společenství uhlí a oceli**

ESUO /Montánní unie/ - spolupráce byla tedy nejprve zaměřena na uhelný a ocelářský průmysl - strategická odvětví, hlavní smysl spolupráce v tomto těžkém odvětví bylo zabránit zneužití pro válečné účely. Hlavním iniciátorem byla právě značně válkou postižená Francie ve vztahu k Německu /francouzsko-německé usmíření/.

1957 - podpis dvou „**Římských smluv**“ zakládajících **Evropské hospodářské společenství - EHS** a **Evropské společenství pro atomovou energii - EURATOMS**

Tato spolupráce již zasahovala i do ostatních odvětví, nejen těžkého.

Hlavními zakladateli těchto společenství byly Francie, Německo, Itálie, Belgie, Nizozemsko a Lucembursko - 6 zemí.

Cílem EHS - podpora hospodářského růstu a rozvoj společného trhu.

Cílem EURATOMu - podpora atomového výzkumu a dohled nad bezpečností atomových zařízení a využití atomu pro ryze mírové účely /nikoliv válečné/.

1967 - **Slučovací smlouva** slučuje výkonné orgány dosavadních 3 společenství pod společným názvem **Evropská společenství /ES/**

1968 - Celní unie - členské státy mezi sebou zrušily cla na dovoz průmyslových výrobků. Do roka a půl byl zaveden bezcelní režim i u zemědělských výrobků a pro obchodování se zeměmi mimo ES zavedly členské státy jednotný celní sazebník.

1978 - podepsána **Dohoda o Evropském měnovém systému** - byla zavedena zúčtovací měnová jednotka ECU /European Currency Unit/ - pouze pro mezinárodní bezhotovostní platební styk - předchůdce budoucí měny - EURO

1987 - Dohoda o Jednotném evropském aktu - 4 základní svobody volného pohybu výrobních faktorů - zboží, služeb, kapitálu a lidí

1991- 1993 - EVROPSKÁ UNIE

V holandském městě Maastricht se členské státy dohodly na smlouvě o Evropské unii. Ta byla v dalších 2 letech ratifikována /schvalována-přijímána/ jednotlivými státy. V roce 1993 tedy tato maastrichtská smlouva vstupuje v platnost ve všech tehdejších členských zemích.

Jde o klíčovou smlouvu na cestě k jednotné Evropě. Zde už byla vytyčena pravidla hospodářské unie a učiněny první kroky k úplné ekonomické unii, vč. rozhodnutí o zavedení jednotné měny eura.

EU má 3 pilíře:

- **hospodářská a měnová unie**, zavedení společné měny eura (základem tohoto pilíře jsou již dříve zmíněná tři společenství ESUO, EHS, EURATOM)
- **společná zahraniční a bezpečnostní politika - SZBP**
- **spolupráce v oblasti justice a vnitřních věcí** - větší autorita a vliv Evropského parlamentu, výzkum, vývoj, vzdělávání, zdravotnictví, občanství EU

Tyto 3 pilíře EU vytvářejí tzv. „**Maastrichtský chrám**“ /dóm/.

Maastrichtská smlouva též definovala základní požadavky na hospodářské parametry zemí, které se chtějí připojit k EMU - Evropské měnové unii /Eurozóně/, tedy přijmout jednotnou evropskou měnu -euro. Definovala tedy tzv. „**Maastrichtská konvergenční kritéria**“ pro **vstup země do EMU**. Jde jak o monetární /měnová/ kritéria, tak i o fiskální /rozpočtová/ kritéria. První 3 kritéria jsou měnová a další 2 fiskální, u nichž se vyžaduje v daném státě rozpočtová kázeň /viz tzv. „Pakt stability“ - přijatý v Amsterdamu v r .1997.

Jde o následující kritéria:

- **míra inflace** nesmí překročit 1,5 % nad průměr míry inflace 3 nejlépe hodnocených států EU v této oblasti
- **úroková míra** se nesmí odchylovat o více než 2 % od průměru úrokové míry 3 nejlepších států
- země musí vykazovat **těž měnovou stabilitu**, tj. musí min. 2 roky před vstupem prokázat měnovou stabilitu a nesmí devalvovat svou měnu /oficiálním aktem snížit její kurz k ostatním cizím měnám/
- **roční schodek veřejných rozpočtů** nesmí překročit 3 % HDP země
- **celková zadluženost státu**, přesněji veřejných rozpočtů nesmí překročit 60 % HDP země

1993 - stanovena tzv. „Kodaňská kritéria“ - určují podmínky pro vstup do EU/ekonomické a politické podmínky/

Jde o tato kritéria:

- **existence fungující tržní ekonomiky + schopnost zvládnout tlak konkurence a tržních sil v rámci EU**
- **demokratický a právní stát - stabilita institucí garantujících demokracii, lidská práva, respekt a ochranu menšin**
- **schopnost převzít závazky členství + přihlášení se k cílům politické,**

ekonomické a měnové unie, jde zároveň o institucionální a legislativní rámec EU - „acquis communautaire“ - schopnost převzít právo EU

1997 - podepsána „**Amsterodamská smlouva**“ - zdokonalující podoba Maastrichtské smlouvy - Smlouvy o EU. V Amsterdamu bylo jednáno o dalším osudu EU, o rozšřování o další státy, zejména bývalé komunistické země - střední a východní Evropy. Byl přijat významný materiál „Agenda 2000“ - komplexní materiál o dalším vývoji EU v letech 2000 - 2006. Řešil se zde program vnitřní restrukturalizace EU a soubor požadavků pro vstup přidružených zemí do EU.

EVROPSKÁ MĚNOVÁ UNIE - EMU

1999 - vznik jednotné měny euro. Euro postupně nahradilo národní měny v zemích Evropské měnové unie - EMU.

V EMU je v současné době 17 států. Není tam 10 států, přičemž z původních starších států jde o Velkou Británii, Dánsko, Švédsko . Z nově přistoupivších států do EU nejsou dosud členy Eurozóny - **ČR, Maďarsko, Polsko, Lotyšsko, Litevsko, Bulharsko, Rumunsko**.

Přechod na euro:

- **od 1. 1. 1999** - v hotovostním platebním styku byly užívány ještě měny národní, ale v bezhotovostním platebním styku se již využívalo euro
- **od 1. 2002 - 28. 2. 2002** - národní měny stahovány z oběhu a euro zaváděno i do hotovostního platebního styku /bankovky a mince/
- **1. 2002** - euro- jediná měna jak v bezhotovostním, tak i hotovostním platebním styku

1 EUR = 100 centů; EUR - Europa - Evropa; € = symbol stability /2 vodorovné čárky/. Zároveň znak eura připomíná řecké písmenko epsilon, Řecko -symbol lidské civilizace.

Mince

- přední strana - jednotná evropská
- zadní strana - národní motivy /Šp-Juan Carlos, Ně-německá orlice, Rak - Mozart.../

Bankovky

- na líci - „okna a portály“ - symbol otevřenosti
- na rubu - „mosty“ - symbol propojenosti Evropy s ostatním světem

Aby byl přechod eura technicky možný, byla na jaře 1998 zřízena jediná centrální banka pro celou EU se sídlem ve **Frankfurtu nad Mohanem. ECB** je nositelem měnové politiky EU. Řídí celou monetární politiku EU v rámci EMU, určuje úrokové sazby a zajišťuje dohled nad emisí eura. Šéf ECB - **Jean Claude Trichet** /pan Euro - Francouz/

EMU - oblast jednotné měny v rámci jednotného trhu EU /od r. 1999/ - postupně se zvětšuje o další členské státy.

ECB je v čele tzv. **Evropského systému ústředních /centrálních/ bank** - ESÚB a je ve spojení s národními centrálními bankami členských států EMU, jejichž kompetence jsou se vstupem do EMU omezeny.

Hlavním cílem ESÚB - zajištění cenové stability v EU.

TARGET - elektronický platební systém užívaný ECB - nástroj realizace měnové politiky EMU.

Výhody eura:

- zjednodušení mezinárodního obchodu
- odstranění kurzového kolísání národních měn /posílení obchodu/
- odstranění konverzních /přepočítacích/ poplatků - nižší náklady
- srovnatelnost cen v jednotlivých zemích EU
- posílení konkurenceschopnosti evropské měny vůči jiným světovým měnám

/zejména americkému dolaru, japonskému jenu..../

2002 - summit v Kodani - potvrdil připravenost 10 států vč. ČR ke vstupu do EU a určil

Den D - 1. květen 2004 pro 10 nováčků. Současným cílem bylo, aby se těchto 10 zemí mohlo zúčastnit voleb do Evropského parlamentu, které se konaly v červnu 2004.

2004 - schválena Evropská ústavní smlouva Evropskou radou

2004/5 - přerušení procesu ratifikace jednotlivými členskými státy EU, neboť Francie a Nizozemsko ve svých referendech nepřijaly tuto smlouvu. Evropská ústava měla odstranit dosavadní nepřehledný systém mnoha zakládacích smluv.

2007 - prosinec - v Lisabonu byla podepsána „**Reformní smlouva EU**“ - následoval proces její ratifikace jedn. státy. **1.12.2009 nabyla platnost této lisabonské smlouvy.**

Základní atributy /znaky/ EU

Hymna: Óda na radost z 9. symfonie Ludwiga van Beethovena

Heslo: Jednota v rozmanitosti /United in diversity/ **Vlajka EU:** tmavěmodrý kruh složený z 12 5ticípých zlatých hvězd /počet hvězd 12 - symbol dokonalosti, úplnosti/ Kruh z hvězd - symbol jednoty.

Znak měny - eura - symbol stability

Svátek: 9. květen